

SZÜZESSÉG

WITOLD GOMBROWICZ

Nincs annál mesterkétebb, mint amikor a fiatal lányok külsőjét az alkalomhoz illő, keresett hasonlatokkal írják le. Ajkuk, mint a meggy, keblük, akár a rózsza, óh, ha elég lenne venni egy kevés gyümölcsöt és virágot a boltban! És ha az ajkuknak valóban érett meggy íze lenne, ki merészelné szeretni őket? Kit csábítana a karamellaíz, a valóban édes csók? – De csitt, elég, titok, tabu, ne beszéljünk túl sokat az ajkukról. – Alicja könyöke az érzelm prizmáján keresztül nézve fehér, sima, szűzies hegyes csúcs volt, amely a kar szelídebb tónusaiban folytatódik, ha pedig megadóan leengedte kezét, gömbölyded, bájos gödröcske, csendes zug, testének oldalsó kapalnája. Ezenkívül Alicja hasonlított a nyugdíjas őrnagy többi lányához. Szerető édesanyjuk nevelte őket egy villában a város közelében. Mint mások is, néha tűnődve megsimogatta a könyökét, mint mások is, korán megtanulta, hogy lábacskaival a homokban kotorásszék...

De annyi baj legyen...

A serdülő lányok élete nem hasonlítható a mérnök és az ügyvéd vagy a háziasszony, a feleség és az anya életéhez. Vegyük például a vágyat és a vér szünni nem akaró, óraketyegésre emlékeztető lüktetését. Valahol már elhangzott az a bölcs mondás, hogy nincs annál különösebb, mint vonzónak lenni. Nem könnyű megóvni ezeket a teremtéseket, hisz létük értelme a csábítás. Alicjára azonban gondosan vigyáztak, óvta őt Fifi, a kanárimadár, édesanyja, az őrnagné és Bibi, a pincsikutya, amelyet pórázon szokott vezetni délutáni sétáin. E szobaállatkák érdekes módon megállapodtak egymás között, hogy védelmezik Alicját. Bibi – énekelte a kanárimadár –, Bibi, kutyuskám, vigyázz jól a kisasszonykánkra. Pitizz, állj két lábra! Szolgálj! – úzd el a rossz gondolatokat. Tartsd a szemed a napernyőn, ne legyen rest, óvja gondosan a mi drága kisasszonykánkat a napsütéstől!

Egy derűs augusztusi kora estén, napszálltakor Alicja a kert árnyas útján sétálgatott, s azzal szórakozott, hogy napernyője hegyével kis kerek lyuka-

kat vájt az apró kavicszal felszórt útra. A kert kicsi volt, de meghitt, futórózsával befont fal kerítette. A falon egy csavargó sütkérezett, amint megpillantotta Alicját, letört egy darab téglát, és hozzávágta. Lapockán találta a lányt, aki kis híján orra esett – és már-már elkiáltotta magát, amikor észrevette, hogy az illető nem mutat sem haragot, sem meglepődést, csak újabb tégladarabot fog, és újabb csapást mér a hátára. E késő délutáni sziesztáját töltő vadember arca csak lustaságot, közönyt és cinizmust fejezett ki, Alicja ezért könnyedén rámosolyodott, ajka még remegett a fájdalomtól, mire a csavargó lelétezett a falról, és eltűnt. A lány pedig hazatért, és ezt hajtogatva magában:

– Elmosolyodtam...

– Alicja! Alicja! – kiáltotta édesanyja, S-né asszony. – Kész az uzsonna!

– Megyek, mama – felelte Alicja.

– Miért szürcsölsz, gyermekem? Ki látott már ilyet? Hogy iszod azt a teát?

– Azért szürcsölök, mama, mert forró – válaszolt Alicja.

– Na de Alicja, meg ne edd azt a kenyérdarabot, leesett a földre.

– Ez a takarékoság, mama.

– Nézd csak, hogy pitizik szegény Bibi, kéri tőled a vajás kenyérkéjét. Szégyelld magad, önző vagy, gyermekem – jaj, jaj, miért tapostál rá a kutyuska lábára? Mi van ma veled, megcsípett a bögöly? Mi lelt?

– Ah, olyan szórakozott vagyok – mondta révetegen Alicja.

– Mama, miért járnak a férfiak nadrágban, hisz nekünk is van lábunk? Mama, miért van rövid hajuk a férfiaknak. Azért nyíratkoznak, mert... mert muszály nekik, vagy azért, mert úgy tartja kedvük?

– Nem illenék az arcukhoz a hosszú haj, Alicja.

– Mama, miért jó a férfiaknak, ha illik a hajuk az arcukhoz?

Közben lopva ingujjába rejtette az ezüstkanalat, amellyel a teáját kavargatta. – Miért? – mondta S-né asszony. – Hát te miért bodorítod a fürtöcskéidet? Azért, hogy a világ még szebb legyen, és a napocska ne sajnálja az emberektől a sugarait. – De Alicja már felállt, és kiment a kertbe. Elővette ingujjából a kiskanalat, és bizonytalanul nézegette. – Elloptam – suttogetta meglepődve. – Elloptam. De mit kezdjek vele? – Végül elásta a fa alá. Óh, ha Alicját nem dobják meg kövel, soha nem lopja el a kiskanalat. A nők, úgy lehet, nem kedvelik a végleteket külső életükben – de belül képesek minden helyzetet a végtelenségig kiélezni, ha akarják.

Most S. őrnagy, e derék, testes férfiú jelent meg a ház ajtajában, és kiáltott: – Alicja! Holnap érkezik a vőlegényed, visszatért kínai útjáról.

Alicja eljegyzése négy évvel ezelőtt történt, amikor még a 17. tavaszában járt. – Kisasszony – kérdezte félszegen egy fiatalember –, megengedi, kisasszony, hogy a kis keze az enyém legyen? – Hogyhogy? – kérdezte a lány. –

Megkérem a kezét, Alicja kisasszony – nyögte ki a szerelmes ifjú. – Csak nem akarja, hogy levágjam a kezemet – mondta naivan a lány, de arcát elfutotta a pír. – Szóval nem akarsz a menyasszonyom lenni? – De igen – felelte a lány –, feltéve, ha szavadat adod, hogy nem akarsz megfosztani egyetlen testrészemtől sem, nem kérsz ilyen értelmetlen dolgot! – Csodás! – kiáltott fel az ifjú. – A kisasszony maga sem tudja, milyen bájos. Elbűvölő! – És a fiatalember egész este az utcákat járta, ezt hajtogatta magában: Szó szerint értette, azt hitte, hogy én... el akarom venni a kezét, ahogy az ember elvesz egy szelet tortát. Szeretnék térdre borulni előtte!

Kétségkívül igen csinos fiatalember volt, arca fehér, ajka piros, lelke pedig semmiben sem maradt el testi szépségétől. Milyen gazdag és sokszínű az emberi lélek! Van, aki erkölcsseit a becsületre alapozza, van, aki a szívjó-ságra. Paweł számára a szüzesség volt az alfa és az ómega, az alap és a csúcás. Ez volt lelke legmélyén, erre épültek magasabb rendű ösztönei. Chateaubriand is tökéletesnek tartotta a szüzességet, vágyódott utána, amikor így szólt: „Láthatjuk hát, hogy a szüzesség, amely a létezők láncolatának legal-só tagjától indul, s onnan emelkedik az emberig, az embertől az angyalok-ig, az angyaloktól Istenig, akiben elenyészik. Maga Isten a világegyetem nagy magányosa, örökifjúja.”

Paweł azért szerette meg Alicját, mert könyöke, keze, lábcskája szűzie-sebb volt a szokásosnál. Természetéből adódott-e, vagy a szülői gondosko-dás eredményezte: úgy tetszett neki, Alicja maga a szüzesség.

– Szűz lány – gondolta. – Nem ért semmit. A gólya hozza. Nem, ez túl szép ahhoz, hogy csak úgy gondoljak rá, azt hiszem, le kellene térdelnem.

A városi mézárszék előtt elhaladva hozzátette: – Lehet, hogy azt hiszi, a kisborjút is a gólya hozza?... Csak úgy ott terem a borjúsült az aszta-lon?... Mily fennkölt! Hogyne szeretném!

Hogyne imádnám a Teremtőt! Felfoghatatlan! Mily csodálatos a termé-zet, amiért egyáltalán lehetővé teszi a szüzességet ebben a siralom völgyé-ben. A szüzesség tehát külön kategória, zárt, izolált, öntudatlan lények tar-toznak ide, akiket vékony fal választ el a világtól. Rémülettel terhes várako-zásban reszketnek, mélyeket sóhajtanak; találkoznak, de nem érintkeznek – elkülönülnek attól, ami körülveszi őket, le vannak pecsételve, és ez nem-csak ilyen-olyan frázis, retorika, hanem valódi pecsét, méghozzá éppolyan jó, mint bármily más pecsét. Fizika és metafizika, absztrakt és konkrét szé-dítő kapcsolata – egy kis, merőben testi részletből fakad az idealizmusok és csodák valóságos tengere. S e csodák bántó ellentétben állnak a szomorú valósággal.

Amikor borjúsültet eszik, semmiről sem tud, nem talál ki semmit, ártat-lanul eszik, és ugyanilyen ártatlan mindenben, reggeltől estig. Azt mondta egyszer a pókra: pókocska. A pókocska megeszi a legyecskét? Va-

lóságos csoda! Ártatlan a nappaliban, az étkezőben és a fehér függönnyel takart leányszobában meg a klo... Csend legyen! Szörnyű gondolat! – Összeszorította a fogát, arca idegesen rángott. – Nem, nem – suttopta. – Nem tesz ő ilyet, nem ismeri ezt, különben tán nem is lenne Isten az égben. – De érezte, hogy hazudik. – Mindenesetre rajta kívül történik, lélekben olyankor ő nincs jelen, és valahogy gépiesen...

– Igen, de mégis – mily szörnyű gondolat!

Ah! És én? En, aki erre gondolok, egyáltalán képes vagyok ilyesmire gondolni, nem áll el a szavam, és nem veszítem el a szemem világát e szörnyűségekkel szembesülve, nem, csak nézegetem, vájkálok benne. Micsoda aljasság! Nem az ő bűne, hogy így esett, hanem az enyém, mert romlott vagyok és mocskos, nem tudom elhallgattatni magamat. Nem vagyok tán adósa szüzességének némi tudatlansággal? De igen, hogy méltó legyek e szűz szerelmére, nekem is szűznek és tudatlannak kell lennem, különben nem lesz semmi az idillünkből.

Szóval szűz akarok lenni, de hogyan valósíthatnám meg? Nem vagyok szűz. Igaz, megtehetném, mint a papok vagy a szerzetesek, feketébe öltöznek, reverendát húznék, és böjtölnék, önmegtartóztató életet élnék, de mit érek vele? A szerzetes vagy a pap talán szűz? Nem, százszor is nem, a férfiúi szüzességnek nem ez a titka. Mindenekelőtt be kell csuknom a szemem, és az ösztöneimre kell hagyatkoznom. Érzem, hogy az ösztön utat mutat nekem. Igen, ahogy azt is érzem ösztönösen, bár meg nem tudnám mondani, miért, hogy Alicja füle szűziesebb, mint az orra, vállának szelíd íve még fülénél is szűziesebb, nagyujja pedig kevésbé szűzies, mint a mutatóujja, ahogy meg tudom ítélni ebből a szempontból tagjait, ugyanúgy az ösztön lesz vezérlő csillagom, megmutatja, hogyan nyerhetném el a férfiúi szüzességet, hogy lehetnék méltó Alicjához.

Kell-e mondanom, hova vezette az ösztöne? Hisz mindenki élt át valami hasonlót életének 13. és 14. éve között. Szülei kereskedői pályára szánták, de ő csak két foglalkozás közt ingadozott – katona vagy tengerész akart lenni. A katonai pályán, igaz, kötelező a vak engedelmesség, kemény az ágy, és a hely is igencsak szűkös. A tengerészek viszont azzal múlnak felül mindenkit, hogy megfosztva a másik nem társaságától, nagy szabad térség nyílik előttük, övék az elemek – ráadásul a tengervíz még sós is. A lágyan ringatózó hajó távoli országokba, fantasztikus pálmák, színes emberek közé viszi őket, ez éppolyan irreális világ, mint az, amiről Alicja és a vele egyidős lányok álmodnak fehér ágyikójukban. Van valami mélyebb értelme annak, hogy szűzföldeknek hívják e távoli vidékeket, ahol a férfiak copfba kötik a hajukat, fülük – fém fülbevalótól terhelve – egészen a lapockájukig nyúlik, a baobab alatt az istenségek felfalják a rabszolgákat és a csecsemőket, miközben az egész lakosság átadja magát a különféle rituális mu-

tatványoknak. Vajon a csóknak az a módja, hogy orrukat egymáshoz dörzsölik, melyet vad törzsek gyakorolnak, nem egy ábrándos, ártatlan fejecskéből pattant ki? Hosszú éveket töltött ott Paweł. Meglepődött, hogy az ottani szűz lányok, nem lévén se szoknyájuk, se blúzuk, tökéletesen fedetlenek. Borzalom... – gondolta. – Elvész a búbáj... Igaz, már a bőr színe önmagában eldönti a dolgot... Ha az illető vörös, fekete vagy sárga – hiába minden, lehet szoknyában vagy anélkül – nem tarthat igényt a szüzesség címére.

– Te Moni – Buatu – mondta egy néger lánynak –, te meztelen vagy... nem is pirulsz el... fekete vagy, groteszk, vicsorogsz – te képtelen vagy megérteni az isteni ártatlanság szemérmét, a ruhába burkolt szüzet, aki félnéken elfordítja a fejét.

Szoknya, blúz, kis ernyő, gügyögés, az ösztön diktálta szent naivítás – kellemesek, de nem nekem valók. Férfi lévén nem pirulhatok el zavaromban, ártatlanul. Épp ellenkezőleg, becsület, bátorság, méltóság, kevés beszéd – ezek a férfiúi szüzesség attribútumai. De meg kellene őriznem a világ előtt egyfajta férfias naivitást, ami a szűzies naivítás analógiája lenne. Tisztán kell tekintenem mindenre. Salátát kell ennem. A saláta szűziesebb, mint a retek – ki tudja, miért? Lehet, hogy azért, mert savanyúbb. De a citrom mégsem szűziesebb, még a retek is megelőzi.

A férfiak világában is vannak csodálatos titkok, hét pecsét alatt őrzött dolgok, ilyen a zászló, a zászlóért áldozott élet. Hogyan tovább? A hit, a vakhit nagy misztérium. Az istentelen olyan, mint az utcanő, aki mindenki számára elérhető. Valamit fel kell emelnem ideálom méltóságára, meg kell szeretnem, vakon hinnem kell benne, és készen kell állnom, hogy életemet áldozzam érte – de mi legyen az? Akármi. Csak legyen ideálom. Én leszek a férfi szűz, bedugaszolva saját ideállommal!

És íme, négy év távollét után a kert ösvényein sétálgatott menyasszonyával. Szép pár lett belőlük. S-né asszony kedvtelve nézegette őket az ablakból. Asztalkendőt hímezgetett, Bibi meg a kismadarakat hajkurászta a pázsiton. Csiripelve menekültek rózsaszín nyelvecskéje előtt.

– Megváltoztál – mondta szomorúan a fiatal ember –, nem gügyögsz, mint régen, és nem integetsz a kis kezeddél...

– Nem, dehogy, ugyanúgy szeretlek, mint azelőtt – felelte szórakozottan Alicja.

– Na látod! Azelőtt nem mondtad volna, hogy szeretsz. Nem néztem volna ki belőled, Alicja, hogy képes vagy ilyesmit kimondani, ilyen szégyenletes szót képezhet nyelved és ajkad. Egyébként is olyan nyugtalan és izgatott vagy, nincs véletlenül torokgyulladásod?

– Szeretlek, csak...

– Csak?

– Nem fogsz kinevetni?

– Tudod, hogy sohasem nevetek. Csak mosolygok, de a mosolyom is tiszta.

– Akkor magyarázd meg nekem, mit jelent a szerelem, és mit jelentek én.

– Óh, régóta várok erre a pillanatra – kiáltott fel az ifjú. – Mit jelent a szerelem? Gyere, ülünk le erre a padra.

Amikor öszülőink a paradicsomban sátáni sugallatra megízlelték a tudás fájának gyümölcsét, tudod, minden rosszra fordult. – Óh, Istenem! – könnyörögtek az emberek – adj vissza legalább egy darabot elveszített tisztaságunkból és ártatlanságunkból. Az Úristen tanácstalanul nézett erre a csőcselékre, és nem tudta, hogyan és hol helyezhetné el a Tisztaságot és az Ártatlanságot ebben a gyülevész hordában. Akkor teremtette a szüzet, az ártatlanság kelyhét, gondosan lezárta, és az emberek közé bocsátotta, akiket nosztalgikus vágy űzött hozzá.

– És a férjes asszonyok?

– Az asszonyok nem számítanak, hazugság az egész, kinyitott üveg, amelyből elillan a tisztaság.

– Mondd, miért dobálják a férfiak kővel a szűz lányokat?

– Mit beszélsz, Alicja?

– Nemegyszer előfordult velem – mondta Alicja, és elöntötte arcát a pír –, hogy ez vagy az a férfi, ha találkoztunk a kihalt utcán, és nem látta senki... megdobált kővel.

– Mit mondasz? – kérdezte Paweł döbenten. – Erről nem hallottam – suttopta. Hogy lehet? Megdobott kővel?

– Fogott egy követ, egy nagyobb tégladarabot, és hozzám vágta. Fáj – suttopta halkán Alicja.

– Ez... semmiség... Biztos a rossz emberek... szórakozásból, vagy gyakorolták a célba dobást. Ne gondolj rá többet.

– De miért kell olyankor elmosolyodniuk a szűz lányoknak? – erősködött Alicja.

– Miért kell mosolyogniuk? Hogy érted ezt? Miről beszélsz, gyermekem? Gyakran előfordul ez veled, Alicja?

– Óh, nagyon gyakran, szinte mindennap, ha magam vagyok vagy Bibivel.

– És a barátnőiddel?

– Ők is panaszkodnak. Nem tudom megállni, hogy ne mosolyogjak – folytatta elgondolkodva –, pedig fáj.

– Eredeti – gondolta Paweł, mikor hazatért. – Szörnyű, sőt brutális. Kővel dobálni egy szűz lányt – sose hallottam ilyesmit. Igaz, ezeket a dolgokat általában titokban tartják. Ő maga mondta, hogy csak akkor fordult elő, amikor senki se látja. Brutális – igen, és mégis bájos, de miért? Mert ösztö-

nös. Megható, s különös módon izgató. Óh, a szüzek világa, a szerelem világa tele van varázslatos furcsaságokkal. Ismeretlenek mosolyognak egymásra az utcán, megsimogatják egymás könyökét. A könnyeken áttetsző mosoly vagy az egymáshoz dörzsölt orrok csókja semmivel sem kevésbé különös, mint a kőhajigálás. Lehet, hogy megbeszéltek jelek és módszerek egész kódexe létezik, amelyről én, mivel állandóan Kínában és Afrikában, a vadak között voltam, semmit sem tudok.

A szűz arról ismerhető fel, hogy számára minden dolog mást jelent, mint a valóságban. A szűz férfin, ha kövel megdobják, nem esik olyan nagy sérülés, mintha akár a legendákban is pofon legyítenék. Az egyszerű ember, a normális nő sikoltozva menekülne, őt pedig a dolgok rejtélyes, kifürkészhetetlen mélysége arra készíti, hogy elmosolyodjék. Az egyszerű embernek csak az jár az eszébe, hogyan futhatna meg a csatatérről, s amennyire lehet, ép bőrrrel szeretné megúszni, nekem viszont, épp ellenkezőleg, mindenem a becsület és a zászló – a lobogó, pontosabban fogalmazva, egy színes rongydarab a szélben.

A királyság szűziesebb, mint a köztársaság, mert több titkot rejt magában, mint a parlament fecsegő tagjai. A felmagasztalt, büntelen, romlatlan és feddhetetlen monarcha szűz, kisebb mértékben pedig a tábornok is szűz.

Óh, létünk szent titka, a létezés csodája, nem én fogok a körmödre nézni, hisz elfogadom adományaidat. Épp ellenkezőleg – csak alázatos főhajítás, mély sóhaj, tisztelet és hála, panteizmus és elmélkedés illet, nem pedig fatális eredményekre vezető analízis. Szűzesség és titok, a kettő egy, óvakodjunk hát attól, hogy félrevonjuk a szent függőnyt.

A maga részéről Alicja is átadta magát gondolatainak.

Milyen különös a világ! Senki sem ad egyenes választ, mindenki szimbolikusan felel. Semmit sem lehet megtudni. Paweł természetesen legendát mesélt. Legendák és szimbólumok vesznek körül, mintha mindnyájan összeesküdtek volna ellenem. Paradicsom, Isten... ki tudja, nem nekem és nekünk, fiatal lányoknak találták-e ki potenciálisan. Meg vagyok róla győződve, hogy mindenki rejtőzködik és színlel, minden csak azon alapul, hogy összebeszéltek. És a mama is megállapodott Pawellel. Jól esik szürcsölve inni a teát, és rátaposni a kutyus farkára... Igen... Vallás, kötelesség és erény, nekem meg úgy tetszik, ezen túl, mint egy paraván mögött, léteznek bizonyos pontosan meghatározott gesztusok, mozdulatok, minden emelkedett jelszó visszavezethető egy meghatározott gesztusra, egyetlen pontra.

Ah, képzelem! Mindenki fel van öltözve általában, és előzékenyen viselkedik – de ha magukra maradnak, a férfiak kövel dobálják a nőket, azok meg mosolyognak, mert fáj. Aztán meg – lopnak... én talán nem loptam el az ezüstkannalat, és nem ástam el a kertben, mert nem tudtam vele mit kez-

deni? – Mama többször is olvasott fel az újságokból a lopásról, most már értem, mit jelent. Lopnak, szürcsölve isszák a teát, rálépnék a kutya lábára, és egyáltalán, rosszul viselkednek, és ez a szerelem – a szüzeket pedig tudatlanságban tartják, hogy... még kellemesebb legyen. Egész testemben reszketek.

Alicja Pawełnek:

„Paweł! Másként van minden, nem úgy, ahogy mondod. Úgy feszít valami! Tegnap hallottam, hogy a mama azt mondta a papának, hogy szörnyen 'szaporodnak' a munkanélküliek, 'félmeztelenül' járnak, undorító koncokat esznek, és a lopások, verekedések, rablások száma egyre nagyobb lesz, dagad, mint az élesztő. Mondj el nekem mindent, mondd el mit jelent ez, minek nekik azok a 'koncok', és miért 'félmeztelenül'. Kérlek, Paweł, tudnom kell végre, mihez tartsam magam, örökké a tiéd – Alicja.”

Paweł Alicjának:

„Drága egyetlenem! Mi minden nyüzsög az én kis fejecskémbe! A szerelmünkre kérlek, ne gondolj ilyesmire. Igaz, vannak ilyen dolgok, lehet néha látni ilyesmit, de aki ezen töri a fejét, hogy tudná megőrizni a szüzségét – és anélkül mi lenne? A valóság mocskához képest mennyei magasságokban lebeg a tisztaságba foglalt igazság! Legyünk tudatlanok, éljünk ártatlanságban, kövessük ifjú, szűz ösztöneinket, óvakodjunk attól, hogy olyasmibe pillantsunk bele, amibe nem kellene, amint az annak idején egyszer már előfordult velem, amikor megismertelek. A tudás elcsúfít, a tudatlanság ékesít, örökké a tiéd – Paweł.”

– Ösztön – gondolta Alicja – ösztön... igen... de mit akar ez az ösztön, mit akarok én valójában? Magam sem tudom... meghalni vagy enni valami savanyút. Nem találok nyugalmat, amíg... Olyan tudatlan vagyok, bekötött szemmel járok, ahogy Paweł mondja – s néha elfog a félelem... Ösztön, az én szűzies ösztönöm – az mutat nekem utat.

Másnap így szólt vőlegényéhez, aki mámorosan nézte a lány könyökét:

– Paweł... néha olyan vad dolgokról képzelődöm!

– Annál jobb, drágaságom, pontosan ezt vártam tőled – felelte Paweł. – Mire mennél szeszélyek és képzelődés nélkül? Imádom ezt a tiszta oktalan-ságot!

– De én különös dolgokról képzelődöm, Paweł... olyanokról, hogy szégyen elmondani.

– Ez nem is lehet másként, mivel tudatlan vagy – felelte az ifjú. – Minél vadabb és különösebb a képzeletvilágod, annál nagyobb lelkesedéssel töltöm azt be, virágom. Engedve képzeletednek, hódolok mindkettőnk szüzségének.

– De... Látod, ez nem úgy van... Úgy feszít valami. Mondd meg nekem, te is... mint mások... te is loptál már?

– Minek nézel engem, Alicja? Mit jelentsenek ezek a szavak? Képes lennél beleszeretni, akár egy pillanatra is, olyan férfiba, aki effajta vétséggel mocskolta be magát? Mindig igyekeztem méltó lenni hozzád, és tiszta, természetesen a magam férfiúi módján.

– Nem tudom, Paweł, nem tudom – mondd meg nekem, de őszintén, nagyon kérlek – mondd, valaha is, tudod, becsaptál valakit, beleharaptál valamibe, vagy jártál... félmeztelenül, aludtál fenn a falon, megvertél valakit, megnyaltál vagy megettél valami ocsmányságot?

– Mit beszélsz, gyermekem? Honnan vetted ezt? Gondolj bele, Alicja... Még hogy én nyálnék vagy csálnék? És a becsületed? Elment az eszed?

– Óh, Paweł – mondta Alicja –, milyen csodás ez a nap, sehol egy felhő, úgy süt a nap, hogy ellenzőt kell a szememhez tenni.

Elmerülve a beszélgetésben megkerülték az egész házat, és a konyha előtt találták magukat. A szemétdombról egy csont gurult le – Bibinek már nem kellett –, rajta rózsaszín húscsapatok.

– Nézd, Paweł, csont – mondta Alicja.

– Menjünk innen – mondta Paweł. – Menjünk innen, rossz szag van, vi-songanak a szakácsnők. Nem, Alicja, nem is értem, hogy támadhatnak e bájos fejecskében ilyen gondolatok.

– Várj csak, Paweł – ne menjünk még –, látod, Bibi nem rágott le róla mindent... Paweł... jaj, milyen vagyok, magam sem tudom... Paweł.

– Mi talált, drágaságom, gyengélkedsz? Elbágyasztott a hőség, szörnyű meleg van.

– Dehogy, ugyan már... Nézd csak, minket néz – mintha meg akarna harapni, fel akarna falni. Nagyon szeretsz engem?

A csont előtt álltak, Bibi megszagolta és megnyalta, felidézve emlékeit.

– Hogy szeretlek-e? – Úgy szeretlek, hogy ehhez fogható szerelmet tán csak a hegyekben lehet találni.

– Én pedig úgy szeretném, Paweł, ha lerágnád – vagyis együtt lerágnánk azt a csontot a szemétdombon. Ne nézz ide, elvörösödtem – odabújt hozzád –, most ne nézz rám.

– A csontot? Micsoda? Mit beszélsz, Alicja?

– Paweł – mondta Alicja hozzábújva –, az a... kő, tudod különös nyugtalanságot keltett bennem. Nem akarok semmiről se tudni, ne mondj nekem semmit – de kínoz engem ez a kert, a rózsák, a fal és a ruhám fehérsége, óh, tudom is én, tán azt szeretném, ha kék-zöldre vernék a hátamat... A kő megsúgta nekem, megsúgta a hátamnak, hogy van valami ott a fal mögött – és én azt a valamit megeszem, lerágom ezt a csontot, vagyis közösen

rágjuk le, Paweł, te élvezem, én teveled, muszáj, muszáj – sürgette erőszakosan –, különben biztosan meghalok, ilyen fiatalon!

Paweł megdőbölt.

– Gyermekek, minek neked az a csont? Te megbolondultál! Ha már mindenképpen csontot akarsz, kérj egy frisset a húslevesből.

– De nekem ez kell mindenáron! A szemétdombról! – kiáltott Alicja, és toporzékolni kezdett. – És azt is lopva, a szakácsnőtől való félelemben!

Hirtelen veszekedés tört ki köztük, heves és füledt, mint a lenyugvó július napból áradó hőség. – De Alicja, ez undorító, bűdös, pfuj, mindjárt elhányom magam. Ide öntözi a szakácsnő a mosogatólét! – A mosogatólét? Émelygek, mindjárt elájulok – mosogatólére is fáj a fogam! Hidd el, biztos, hogy leráglják az ilyen csontot, ezt megeszik, Paweł! Mindenki ezt csinálja, amikor senki se látja. Érzem.

Hosszasan veszekedtek. – Undorító! – Vak, különös, titokzatos, szégyenletes és bájos! – Alicja! – kiáltott végül Paweł szemét dörzsölve –, az Isten szerelmére... – kezdek kételkedni. Mi ez? Álom vagy valóság? Nem akarok faggatózni, Isten ments, nem vagyok kíváncsi, de... Lehet, hogy tréfálsz, gúnyt űzöl belőlem? Mi történik itt? Azt mondod, kő? Lehet, hogy kővel megdobáltak, és ettől... ezért alakult ki benned ez az egészségtelen étvágy, ettől támadt gusztusod a csontra? De ez túlságosan vad, túlságosan – valahogy nem tiszta, tisztelen a képzelődéseidet, de ez már – nem szűzies ösztön, ezt – az ujjadból szoptad.

Az ujjamból? – felelte Alicja. – Paweł, az ujjam tán nem szűz? Hisz te magad mondtad, hogy be kell csuknunk a szemünket, ösztönösen és csendesen, naivan és tisztán és – óh, Paweł, gyorsabban, nézd, hogy ragyog a nap, ez a kukac pedig olyan álmatagon kúszik a levélen, engem meg úgy feszít valami! Én mondom, mindenki ugyanezt csinálja, csak mi... Csak mi nem tudjuk! Óh, azt hiszed, soha senki senkit... én mondom neked, esténként csak úgy süvítenek, záporoznak a kövek, le se tudom hunyni a szemem, és a fák alatt, az árnyékban éhségükben csontot és más szemetet szoktak rágni az emberek, még hozzá félmegtelenül! Ez a szerelem.

– Hah! Te megőrültél!

– Hagyd abba! – kiáltotta a lány, és az inge ujjánál fogva rángatta a völegényét. – Gyere, menjünk a csonthoz!

– Nem, a világ minden kincséért sem!

És kétségbeesésében tán meg is ütötte volna menyasszonyát. De ebben a pillanatban mintha valami ütest és jajgatást hallottak volna a fal mögül. Odafutottak, kidugták a fejüket a futórőzsák közül: ott, az utcán, a fa alatt egy fiatal lány mezitláb, fájdalmasan görnyedt testtartásban száját felemelt térdére szorította.

– Mi az? – suttofta Paweł.

Ekkor újabb kő süvített a levegőben, és tarkón vágta a lányt. Elesett, de rögtön felugrott, és a fa mögé rohant – valahonnan messzebből férfihang szólt:

– Majd adok én neked! Ezt még megkeserülöd! Megállj csak! Tolvaj!

Perzselt a levegő, mégis üde és illatos volt, elhallgatott a természet, mint egy mámorító emléken...

– Látod? – suttozta Alicja.

– Mi ez?

– Dobálják a lányokat... kővel dobálják... csak a gyönyör, az élvezet kedvéért...

– Nem, nem... Lehetetlen...

– Magad is láhattad... Gyere, vár ránk a csont, menjünk a csontért! Együtt rájuk le – akarod? – együtt! Én teveled és te énelem! Nézd, már be is vettem a számba! És most te! Most te!

PÁLFALVI Lajos fordítása

